

**Készítette a Magyar Turizmus Rt.
Kutatási Igazgatósága**

A világ és Magyarország turizmusának forgalma 2002-ben

Budapest, 2003. február hó

A világ turizmusának forgalma 2002-ben

A Turisztikai Világszervezet (World Tourism Organisation, WTO) adatai szerint 2002-ben a **világ turizmusa** ismét növekedést mutatott, a nemzetközi érkezések az előzetes adatok szerint megközelítik a 715 milliót, amely az előző évhez képest 3,1%-os növekedést mutat, meghaladva a gyakran példaként felhozott 2000., milleniumi évet is, amikor a nemzetközi érkezések száma 696 millió főt tett ki. Ezzel a turizmus fejlődése visszatért a Turisztikai Világszervezet által, 2020-ig előrejelzett növekedési pályájára. A Turisztikai Világszervezet ugyanakkor kiemeli, hogy ezen adatok a belföldi turizmust nem tartalmazzák, amely jelentős részét képezi az utazásoknak kiemelt szerepet játszva az elmúlt évet jellemző krízis során.

A 2002. évi előzetes adatok továbbra is **Európa** első helyét mutatják a turista érkezések vonatkozásában, a második helyet azonban Ázsia vette át Amerikától az elmúlt évben, a világ átlagánál nagyobb mértékben emelkedik továbbá az Afrikába és a Közel-Keletre érkezők száma. Európán belül minden régió pozitív eredményekkel zárta a 2002. évet. A legkedveltebb desztinációk Spanyolország, Olaszország és Görögország voltak. Németország turizmusa a 2001. évhez hasonlóan alakult, kismértékű növekedés jellemezte a Benelux államokat és Ausztriát, Nagy-Britannia 3%-ot meghaladó emelkedést vár 2002-re. Nyugat-Európa ugyanakkor az átlagosnál alacsonyabb mértékben (1,8%) fejlődött, a nemzetközi érkezések száma Közép- és Kelet-Európában átlagosan 3,9%-kal emelkedett. Ez alól kivételt képez Lengyelország és Csehország, amelyek 5%-nál nagyobb visszaesést könyveltek el.

Turizmus Magyarországon 2002¹

A turisztikai bevételek és kiadások alakulása

A Magyar Nemzeti Bank előzetes adatai szerint 2002. január-november között² az idegenforgalomból származó **devizabevétel 3 155 millió euró** volt (22,8%-os csökkenés az előző év azonos időszakához képest), a **kiadások pedig 1 404 millió eurót** tettek ki (+3,7%). Az idegenforgalmi **egyenleg 1 751 millió euró** a január-december közötti időszakra vetítve, ami az előző év azonos időszakához képest 36%-os visszaesést jelent.

A határátkelők forgalma

A Központi Statisztikai Hivatal előzetes adatai szerint az elmúlt évben 31,7 millió **külföldi látogató** érkezett hazánkba, ami az előző évhez képest 3,5%-os növekedést jelent. A külföldi látogatók száma január, február, április és június hónapokban csökkent, majd augusztustól egyre jelentősebb növekvő tendenciát mutatott a 2001-es adatokhoz képest.

Éves szinten jelentősen, 10%-ot meghaladó mértékben emelkedett a Belgiumból (+10,9%), Bulgáriából (+44,4%), Csehországból (+14,8%), Franciaországból (+25,1%), Jugoszláviából (+12,2%), Lengyelországból (+18,1%) és Romániából (+16,4%) érkező látogatók száma. 2002-ben Horvátország (-18%), Törökország (-16,5%), Finnország (-8,6%), Luxemburg (-6,3%), Oroszország (-5,7%) és Szlovénia (-3,2%) esetében esett vissza a Magyarországra érkezők száma. Az USA-ból 5,5%-kal, Japánból 10,6%-kal, Izraelből 24,3%-kal érkezett kevesebb látogató Magyarországra.

¹ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Magyar Nemzeti Bank. A versenytárs országok 2002. évi turisztikai forgalmának alakulásáról jelenleg nem áll rendelkezésre információ.

² A Magyar Nemzeti Bank által publikált legfrissebb adatok 2002. január-november időszakra vonatkoznak.

A **külföldre utazó magyarok** határátlépéseinek száma az előző évben mintegy 13 millió volt. A Határőrség az elmúlt év folyamán 16,1%-kal több magyar határátlépést regisztrált, mint 2001-ben. A külföldre látogató magyarok száma 11,9%-kal bővült az osztrák határszakaszon, az ukrán és a szlovák határszakaszon 2001-hez viszonyítva pedig még jelentősebb mértékben nőtt a magyar határátlépések száma (+40,4% és +50,2%). A határforgalom közel egyötödét (19,6%) lebonyolító szlovén, horvát, jugoszláv és román határszakaszokon visszaesett a forgalom, Románia esetében pedig stagnált.

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma

2002-ben 2 759 **kereskedelmi szálláshely** működött hazánkban, 77 155 szobával, illetve 316 265 férőhellyel. A férőhelyek mintegy harmada, 105 482 férőhely a szállodákban várta a vendégeket, amelyen belül is kiemelkedik a három- (50 188 férőhely), a kettő- (21 324 férőhely) és a négycsillagos (20 462 férőhely) házak szerepe. A kapacitás további jelentős részét, 31,9%-át adták a kempingek az elmúlt évben.

A kereskedelmi szálláshelyeken 2002-ben több, mint **6,0 millió vendég 17,8 millió vendégéjszakát** töltött el. **A vendégforgalom összességében visszaesést mutatott** az elmúlt év során, a vendégek száma fél százalékkal, a vendégéjszakáké pedig 3,5%-kal csökkent a kereskedelmi szálláshelyeken, ezen belül a külföldi vendégforgalom visszaesett (a vendégek száma 3,4%-kal, a vendégéjszakák száma 6,7%-kal), míg a belföldi vendégek száma 2,3%-kal, a vendégéjszakák száma 1,1%-kal emelkedett. A vendégek száma a június-szeptember hónapokban regisztrált csökkenést követően az év végéig folyamatos emelkedést mutatott, a vendégéjszakák száma ettől jóval kisebb mértékben (októberben 0,2%-kal, novemberben 0,8%-kal) nőtt, illetve december hónapban 0,1%-kal maradt el a 2001. év decemberi adatától. A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmuk **49,9%-át május és augusztus között** bonyolították le, ugyanebben az időszakban regisztrálták a vendégéjszakák 55,1%-át. A vendégek számát tekintve augusztusban (14,3%), míg a vendégéjszakák számát vizsgálva júliusban (17,4%) volt a legnagyobb a forgalom.

Külföldi vendégforgalom

A külföldi vendégforgalom **2,9 millió külföldi vendégérkezést** (összes vendég 48,3%-a) és **10,1 millió vendégéjszakát** (összes vendégéjszaka 56,7%-a) tett ki. A külföldi vendégéjszakák **70,7%-a** (7,2 millió éjszaka) **az Európai Unióból** érkező vendégektől származott, ez 7,5%-os csökkenést jelent 2001-hez képest. Legjelentősebb küldőpiacaink közül a német állampolgárok 3,9 millió (-11,1%), az osztrákok 719 ezer (+0,9%), az olaszok 447 ezer (-9,4%), a hollandok 433 ezer (-17,5%), a britek 389 ezer (+12,1%), a lengyelek 357 ezer (-13,5%) vendégéjszakát töltöttek el hazánk kereskedelmi szálláshelyein. A legnagyobb tengerentúli piacok esetében a vendégéjszakák számának visszaesése figyelhető meg: az izraeliek 26,5%-kal, a japánok 10,4%-kal, az amerikaiak 6,4%-kal, a kanadaiak 7,9%-kal kevesebb vendégéjszakát töltöttek hazánkban, az ausztrál vendégéjszakák száma ezzel szemben 8%-kal emelkedett 2002-ben. Az ázsiai országok esetében 5,9%-os növekedést, míg Afrikánál 24,9%-os vendégforgalom csökkenést regisztráltak.

Németország kiutazó turizmusát 2002-ben több negatív tényező befolyásolta, amelyek közül kiemelkedik a világgazdasági recesszió, a tőzsdei forgalom visszaesése, a terrorcselekmények (Djerba), valamint a Németországot és Csehországot sújtó árvíz a nyári hónapokban. Mindezen hatások eredményeként a német kiutazások száma az elmúlt év első

nyolc hónapjában³ 4%-kal csökkent, ezen belül a rövid utazások száma 13%-kal maradt el az előző évitől.

Főbb küldőpiacaink közül Németországban, Ausztriában és Olaszországban a Magyar Turizmus Rt. a Magyarországra látogatók és az általuk kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számának visszaesését a 2002. őszen folytatott reklámkampányok segítségével enyhítette, amelynek eredményeként a hazánkba érkezők száma, illetve az általuk kereskedelmi szálláshelyeinken eltöltött vendégéjszakák száma a vártnál kisebb mértékben csökkent.

Franciaország esetében a 2001. évi Magyar Kultúra Évének, illetve az ezt követő kampányoknak köszönhetően jelentős vendégforgalom növekedés következett be, a kereskedelmi szálláshelyeken a franciák 9,6%-kal több vendégéjszakát töltek el 2002-ben, mint 2001-ben.

A Lengyelországból hazánkba látogatók száma jelentős növekedést (18,1%) mutatott az elmúlt évben, a kereskedelmi szálláshelyek lengyel vendégforgalma azonban csökkent, aminek hátterében az átutazó forgalom jelentőségének növekedése, illetve az áll, hogy a lengyel vendégek gyakran nem kereskedelmi szálláshelyeket vesznek igénybe (magánszállásadás, barátok, rokonok).

Belföldi vendégforgalom

A kereskedelmi szálláshelyek **belföldi vendégeinek száma 3,0 millió volt (+2,3%)**, míg **az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 7,7 millió (+1,1%)**. Éves szinten a szállodák regisztráltak a belföldi vendégéjszakák több mint felét (53%), az ötcillagos házakban stagnált, a négy- és háromcsillagos szállodákban 14,2, illetve 4,5%-kal növekedett a belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma, a kétcsillagos szállodákban 6%-os, az egycillagos szállodákban 5,5%-os visszaesést regisztráltak 2002-ben. A gyógyszállókban eltöltött belföldi vendégéjszakák száma 47,4%-kal emelkedett az elmúlt évben. Az ifjúsági szállókban 8,5%-kal, az üdülőházakban 7,8%-kal, a panziókban 2%-kal nőtt, ezzel szemben a kempingekben 9,5%-kal, a turistaszállásokon 8,6%-kal esett vissza a belföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma.

A belföldi vendégforgalom növekedését a Magyar Turizmus Rt. 2002. évi őszi belföldi kampányával ösztönözte.

Átlagos tartózkodási idő

A kereskedelmi szálláshelyeken az átlagos tartózkodási idő az elmúlt év folyamán **3,0 éjszaka** volt, ami 2,9%-os visszaesés 2001-hez képest. A **külföldiek átlagosan 3,4, a belföldi vendégek 2,6 vendégéjszakát** töltek el a kereskedelmi szálláshelyeken. A kempingekben regisztráltak a legmagasabb átlagos tartózkodási időt (5,1 éjszaka), az üdülőházakban 3,5, a gyógyszállókban 4,2, az ifjúsági szállókban 3,2, a turistaszállókban 2,7, a szállodákban 2,9, a panziókban pedig 2,4 éjszakát töltek el átlagosan a vendégek 2002-ben.

A szállodák vendégforgalma

A szállodák szobafoglaltsága az év végéig átlagosan **45,4%** volt, ami 2,6%-os visszaesést jelent 2001-hez képest. A szobakapacitás **kihasználtsága a legnagyobb értéket**

³ A 2002. évre vonatkozó, teljes évi végleges adatok 2003 márciusában kerülnek publikálásra.

augusztusban (58,1%) érte el. Az év egészében a **legmagasabb kihasználtságot az öt- és négycsillagos házaknál** mérték, annak ellenére, hogy az előző évhez képest kihasználtságuk 1,6, illetve 2,2%-kal csökkent. A gyógyszállók 61,9%-os átlagos szobakihasználtsággal (2001-hez képest 2,4%-os csökkenés) működtek 2002-ben.

A **kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek 67,1%-a szállodát** vett igénybe 2002-ben. A szállodai vendégek 75%-a választotta a három- és négycsillagos egységeket. Az ifjúsági szállókat igénybe vevők száma 5,1%-kal csökkent, a kempingeket használók száma 7,2%-kal esett vissza, míg a panziókban megszállók száma 0,2%-kal nőtt. Az üdülőházak 2,2%-kal több vendéget fogadtak.

A szállodákban **0,5%-kal nőtt a vendégek, 1%-kal pedig visszaesett a vendégéjszakák** száma. A négy- és ötcsillagos házakban regisztrált vendég (+8,6%, illetve +3,9%) és vendégéjszaka (+5,8%, illetve +6,7%) növekedéssel ellentétben az egy-, két- és háromcsillagos szállodák vendégszámában (-15,5%, -9,3%, illetve -0,3%) és vendégéjszakák számában (-10,4%, -12,2%, illetve -1,5%) visszaesés következett be.

Szállásdíjbevételek

A kereskedelmi szálláshelyeken az elmúlt év folyamán **85,7 milliárd forint szállásdíjbevétel** képződött, amely folyó áron 0,4%-kal kevesebb, mint 2001-ben. A szállásdíjbevételek mintegy háromnegyede (74,4%) a külföldi vendégektől származott. A kereskedelmi szálláshelyeken realizált 85,7 milliárd forintos szállásdíjbevétel mellett a vendéglátás további 41 milliárd forint, míg az egyéb bevételek 31,6 milliárd forint bevételt jelentettek. Az egy kiadható szobára jutó szállásdíjbevétel átlagosan 3,9 millió forint volt, ami közel 1,6%-kal marad el a 2001-es értéktől.

Magyarország belföldi és beutazó turizmusa országonkénti bontásban, 2002⁴

Ország	Látogatók száma		Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyen		Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyen	
	ezer	változás (% 2002/2001)	ezer	változás (% 2002/2001)	ezer	változás (% 2002/2001)
Belföld	-	-	3 022,0	2,3	7 726,4	1,1
Németország	2 738,6	0,5	782,9	-8,3	3 878,7	-11,1
Ausztria	4 735,1	-1,1	239,7	3,9	719,4	0,9
Olaszország	417,6	-0,3	172,4	-5,9	447,0	-9,4
Hollandia	239,2	13,4	104,6	-8,4	432,9	-17,5
Nagy-Britannia	206,9	3,5	141,8	9,7	389,0	12,1
Lengyelország	905,8	18,1	109,0	-3,0	356,5	-13,5
Franciaország	233,4	25,1	111,9	9,9	264,3	9,6
Dánia	58,4	7,3	47,2	5,9	254,8	7,7
Spanyolország	80,7	9,9	89,7	-5,3	239,0	-2,2
Svájc	127,0	8,9	53,2	3,8	195,3	1,3
Oroszország	88,0	-5,7	47,2	-5,4	174,8	-9,7
Románia	5 660,1	16,4	87,1	10,4	174,6	11,7
Jugoszlávia	3 912,1	12,2	78,8	3,0	165,9	-0,7
Svédország	122,7	5,0	49,8	-3,8	147,6	-6,6
Csehország	512,8	14,8	49,5	16,6	139,7	18,7
Finnország	67,0	-8,6	41,0	-7,5	129,9	-9,9
Belgium	72,7	10,9	39,2	-8,8	128,4	-8,6
Ukrajna	2 641,8	-1,8	50,6	24,7	113,7	36,2
Szlovákia	4 050,5	4,1	33,1	-3,3	86,5	-17,0
Görögország	68,1	8,4	26,9	7,1	69,8	4,1
Norvégia	37,3	-1,9	20,3	-4,7	63,8	-4,7
Horvátország	2 114,9	-18,0	29,7	-13,9	59,8	-18,2
Szlovénia	598,1	-3,2	18,5	1,0	37,6	6,9
Törökország	143,5	-16,5	13,4	12,0	36,9	8,7
Európai országok összesen	30 993,7	3,8	2 561,6	-2,2	9 035,9	-6,3
Ebből Európai Unió országai	9 089,0	0,7	1 865,0	-3,7	7 154,8	-7,5
Ebből egyéb európai országok	n.a.	n.a.	93,5	1,0	250,2	4,7
Izrael	89,9	-24,3	66,6	-30,2	209,0	-26,5
Japán	87,1	-10,6	71,1	-14,1	152,4	-10,4
Kanada	60,6	-0,1	14,3	-6,8	47,3	-7,9
USA	334,9	-5,5	132,8	-8,8	396,9	-6,6
Külföld összesen	31 739,2	3,5	2 949,4	-3,4	10 113,5	-6,7
Mindösszesen	31 739,2	3,5	5 971,3	-0,6	17 839,9	-3,5

Forrás: KSH 2002

⁴ A külföldi országok sorrendje a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján került kialakításra.